

Warszawa, 01-10-2026 r.

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Sylvia Gregorczyk-Abram

II.510.1139.2026.BŁ/PZ

Pan

Arkadiusz Myrcha

Sekretarz Stanu

Ministerstwo Sprawiedliwości

/ePUAP/

DL-I.40.79.2026

Szanowny Panie Ministrze,

w odpowiedzi na pismo z dnia 10 września 2026 r. zawierające prośbę o zajęcie stanowiska względem *projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny*, wpisanego do wykazu prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów pod pozycją UC162, przedstawiam następujące stanowisko.

Jak wynika z uzasadnienia projektu ustawy, opinią z dnia 18 lutego 2021 r., na podstawie art. 258 TFUE, Komisja Europejska zwróciła uwagę Rzeczypospolitej Polskiej na stwierdzone przezeń uchybienia w transpozycji przez Polskę decyzji ramowej 2008/913/WSiSW z dnia 28 listopada 2008 r. (dalej: decyzja) – w zakresie art. 1 ust 1 lit. c i d decyzji. W związku z tym, przedstawiony projekt ustawy ma na celu pełne dostosowanie obowiązującego w Polsce prawa do wymogów wynikających z art. 1 ust. 1 decyzji poprzez wprowadzenie odpowiednich zmian Kodeksie karnym.

Treść projektu ustawy:

Art. 1. W ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. z 2025 r. poz. 383, 1818 i 1872 oraz z 2026 r. poz. 902 i 988) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 117 dodaje się § 4 w brzmieniu:

„§ 4. Kto publicznie i wbrew faktom zaprzecza czynowi określönemu w § 1 lub publicznie, poważnie umniejsza znaczeniu wystąpienia wojny napastniczej,

podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.”;

2) w art. 126a dotychczasową treść oznacza się jako § 1 i dodaje się § 2 w brzmieniu:

„§ 2. Kto publicznie i wbrew faktom zaprzecza czynowi określönemu w art. 118, 118a, 119 § 1, art. 120–125 lub publicznie, poważnie umniejsza znaczeniu wystąpienia czynu określönego w tych przepisach, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.”;

3) w art. 126b § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Kto, nie dopełniając obowiązku należytej kontroli, dopuszcza do popełnienia czynu określönego w art. 117 § 3, art. 118, 118a, 119 § 1, art. 120–126, 126a § 1 przez osobę pozostającą pod jego faktyczną władzą lub kontrolą, podlega karze określonej w tych przepisach.”;

4) w art. 126c:

a) § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Kto czyni przygotowania do przestępstwa określönego w art. 117 § 1, art. 118 lub art. 120, podlega karze pozbawienia wolności od lat 3 do 20.”,

b) § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. Kto czyni przygotowania do przestępstwa określönego w art. 117 § 3, art. 124 § 1 lub art. 125, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.”.

Art. 2. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Zgodnie z art. 4 rozporządzenia nr 1 Rady Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej z dnia 15 kwietnia 1958 r. „Rozporządzenia i inne dokumenty powszechnie obowiązujące sporządza się w językach urzędowych”. Język polski jest jednym z języków urzędowych obowiązujących w Unii Europejskiej. Oznacza to, że polska wersja językowa decyzji ma charakter tekstu autentycznego i jest w związku z tym w sensie normatywnym równoważna ze wszystkimi innymi wersjami językowymi decyzji sporządzonymi w językach urzędowych Unii Europejskiej.

Zgodnie z art. 1 ust. 1 lit. c decyzji „każde państwo członkowskie stosuje niezbędne środki zapewnienia karalności następujących czynów popełnianych umyślnie: publiczne aprobowanie, negowanie lub rażące pomniejszanie zbrodni ludobójstwa, zbrodni przeciwko ludzkości oraz zbrodni wojennych w rozumieniu art. 6, 7 i 8 statutu Międzynarodowego Trybunału Karnego skierowanych przeciwko grupie osób, którą definiuje się według rasy, koloru skóry, wyznawanej religii, pochodzenia albo przynależności narodowej lub etnicznej, lub przeciwko członkowi takiej grupy, jeśli czyny takie mogą podburzać do przemocy lub wzbudzać nienawiść skierowaną przeciwko tej grupie lub jej członkowi.”.

Zgodnie z art. 1 ust. 1 lit. d decyzji „każde państwo członkowskie stosuje niezbędne środki zapewnienia karalności następujących czynów popełnianych umyślnie: publiczne aprobowanie, negowanie lub rażące pomniejszanie zbrodni określonych w art. 6 Karty Międzynarodowego Trybunału Wojskowego¹ załączonej do porozumienia londyńskiego z dnia 8 sierpnia 1945 r., a skierowanych przeciwko grupie osób, którą definiuje się według rasy, koloru skóry, wyznawanej religii, pochodzenia albo przynależności

¹ Art. 6 Karty Międzynarodowego Trybunału Wojskowego załączonej do Porozumienia międzynarodowego w przedmiocie ścigania i karania głównych przestępców wojennych Osi Europejskiej, podpisanego w Londynie dnia 8 sierpnia 1945 r. (Dz. U. z 1947 r. Nr 63, poz. 367) brzmi:

Trybunał ustanowiony na mocy Porozumienia wspomnianego w art. 1 niniejszej Karty, mający sądzić i karać głównych przestępców wojennych Osi Europejskiej, władny będzie sądzić i karać osoby, które, działając w interesie państw Osi Europejskiej bądź osobiście, bądź jako członkowie organizacji, popełniły jakiegokolwiek z poniżej wymienionych przestępstw.

Czyny niżej wymienione albo niektóre z nich, podlegają jurysdykcji Trybunału i pociągają za sobą odpowiedzialność osobistą:

a) Zbrodnie przeciw pokojowi, mianowicie: planowanie, przygotowywanie, początkowanie lub prowadzenie wojny napastniczej albo wojny będącej pogwałceniem traktatów, porozumień lub gwarancji międzynarodowych, albo współudział w planie lub zmowie w celu dokonania jednego z wyżej wymienionych czynów;

b) Zbrodnie wojenne, mianowicie: pogwałcenie praw i zwyczajów wojennych. Takie pogwałcenie będzie obejmowało, ale nie będzie ograniczone do morderstw, złego obchodzenia się lub deportacji na roboty przymusowe albo w innym celu ludności cywilnej na okupowanym obszarze lub z tego obszaru, do mordowania lub złego obchodzenia się z jeńcami wojennymi lub osobami na morzu; do zabijania zakładników; do rabunku własności publicznej lub prywatnej; do bezmyślnego burzenia osiedli, miast lub wsi albo do spustoszeń nie usprawiedliwionych koniecznością wojenną;

c) Zbrodnie przeciw ludzkości, mianowicie: morderstwa, wyćpienie, obracanie ludzi w niewolników, deportacja i inne czyny niehumanitarne, których dopuszczono się przeciwko jakiegokolwiek ludności cywilnej, przed wojną lub podczas niej, albo prześladowania ze względów politycznych, rasowych lub religijnych przy popełnianiu jakiegokolwiek zbrodni wchodzącej w zakres kompetencji Trybunału lub w związku z nią, niezależnie od tego, czy było to zgodne, czy też stało w sprzeczności z prawem kraju, w którym zbrodni dokonano.

Przywódcy, organizatorzy, podżegacze i wspólnicy, uczestniczący w układaniu lub wykonaniu wspólnego planu albo zmowy w celu popełnienia jednej z wyżej wymienionych zbrodni, odpowiadają za wszelkie czyny, których dopuścił się ktokolwiek bądź w związku z wykonaniem takiego planu.”.

narodowej lub etnicznej, lub przeciwko członkowi takiej grupy, jeśli czyny takie mogą podburzać do przemocy lub wzbudzać nienawiść skierowaną przeciwko tej grupie lub jej członkowi.”.

Lektura projektu ustawy, jego uzasadnienia, tabeli zbieżności oraz odwróconej tabeli zbieżności pozwala poczynić założenie, że projekt ustawy składa się z trzech zasadniczych części – części implementacyjnej, obejmującej zmiany legislacyjne mające bezpośrednio na celu transpozycję dyrektywy 2008/913/WSiSW do polskiego porządku prawnego (art. 1 pkt. 1 i 2 projektu ustawy), części dostosowującej, obejmującej zmiany legislacyjne mające na celu zaprowadzenie koherencji pomiędzy antycypowanymi przepisami prawnymi, a dotychczasowym tekstem ustawy (art. 1 pkt. 3 i 4 projektu ustawy), oraz części intertemporalnej, zawierającej się w art. 2 projektu ustawy, oznaczającym okres *vacatio legis*.

W założeniu projektodawcy zmiana legislacyjna zaproponowana w art. 1 pkt. 2 projektu ustawy jest wystarczająca do zaprowadzenia pełnej zgodności polskiego porządku prawnego z treścią art. 1 ust. 1 lit. c dyrektywy 2008/913/WSiSW. Z takim założeniem nie sposób jednak się zgodzić.

Ujmując rzecz w pewnym uproszczeniu, proponowany przepis został zbudowany przez projektodawcę według następującej konwencji typologicznej: znamię podmiotu („kto”) – znamiona modalne („publicznie” i „wbrew faktom”) – znamiona czynności wykonawczej („zaprzecza”, „umniejsza znaczeniu wystąpienia”) – znamiona modalne („czyny z art. 118, 118a, 119 § 1, art. 120-125”) - sankcja. Innymi słowy, proponowany przepis wprowadza znamiona czynności wykonawczych i modalne implementujące – w przekonaniu projektodawcy – treść dyrektywy 2008/913/WSiSW, po czym odnosi je do już istniejących, a przy tym niezmiennych w ramach antycypowanej nowelizacji regulacji prawnokarnych.

O ile posłużenie się przez projektodawcę znamieniem modalnym „publicznie” jest w pełni uzasadnione, o tyle dobór znamion „wbrew faktom”, „zaprzecza” i „poważnie umniejsza znaczeniu wystąpienia” jest niewystarczający, a zarazem potencjalnie nieadekwatny. **Projektodawca w ogóle nie odniósł się do kształtu znamion zawartych w polskojęzycznej wersji dyrektywy 2008/913/WSiSW.** Nie rozważył on zatem kompleksowo, jakimi zwrotami posłużyć się w projekcie ustawy. W zamian, projektodawca po prostu przyjął adekwatną w jego przekonaniu terminologię, nie dając w zasadzie żadnej rękojmi, że dobór ten nie jest arbitralny. Wprawdzie w polskim ustawodawstwie jest już wykorzystywany zwrot zapożyczony przez projektodawcę -

„wbrew faktom zaprzecza”², choć zważywszy, że pod jego adresem w literaturze podnosi się szereg zarzutów, wybór ten nie wydaje się być najbardziej fortunny. Projektodawca do tych krytycznych uwag się nie odniósł. Należy tymczasem w pełni podzielić zapatrywania wyrażone przez M. Wolińskiego, że na kanwie tak sformułowanego znamienia budzi zasadnicze wątpliwości, co tak naprawdę jest przedmiotem penalizowanego negacjonizmu³. Innymi słowy, czy w zasięgu normowania tego znamienia mieści się dopiero negowanie zdarzenia historycznego jako całości, czy również zaprzeczanie jego poszczególnym aspektom (np. częściowe modyfikowanie kręgu podmiotów odpowiedzialnych za jego realizację)? Po wtóre, jaki powinien być standard konwencjonalnego uznania pewnych okoliczności za prawdziwe, ażeby ich negowanie było karalne – czy chodzi tu jedynie o zdarzenia stwierdzone prawomocnymi orzeczeniami relewantnych organów (np. Międzynarodowych Trybunałów), czy może o zdarzenia *opinio communis* uznane za dostatecznie udowodnione, *ergo* - prawdziwe? W tym drugim wypadku trudno się natomiast nie pokusić się o pytania dopełniające, mianowicie kto – tj. jaka grupa – i na jakiej zasadzie jest uprawniony do kwalifikowania pewnych twierdzeń faktycznych za skutecznie przyjęte ze skutkiem *erga omnes*⁴. Znamię, jakim posłużył się projektodawca jest zatem w zbyt dużym stopniu nieostre, co z kolei w sposób zasadniczy obniża gwarancyjność antycypowanej regulacji represyjnej i już choćby tylko z tego powodu nie powinno ono zostać wykorzystane.

Dalej, w przedstawionym stanie rzeczy – tj. w obliczu lakoniczności wyводу projektodawcy - trudno merytorycznie odnieść się do propozycji posłużenia się w ustawie znamieniem „poważnie umniejsza znaczeniu wystąpienia wojny napastniczej”, ograniczając się jedynie do uwagi o charakterze semantycznym, mianowicie, że zwrot ten – w porównaniu ze znamieniem zawartym w polskojęzycznej wersji dyrektywy - brzmi nienaturalnie. Z perspektywy zasady *nullum crimen sine lege certa* może budzić wątpliwości w zakresie ustalenia zakresu umniejszenia wymaganego dla realizacji znamion, przede wszystkim wobec zdarzeń nieosądzonych przez trybunały

² Zob. np. art. 55 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (Dz.U.2023.102 t.j.), dalej: ustawa o IPN.

³ Por. M. Woliński, Prawnokarne aspekty zwalczania mowy nienawiści, Warszawa 2014 r., rozdział 3.4.4.

⁴ W swoim opracowaniu autor zwraca również uwagę, iż badane znamię może być interpretowane dwójnasób jako penalizujące z jednej strony zachowania, które w uproszczeniu określono tu mianem „negowania ilościowego”, z drugiej zaś – „jakościowego”. Zważywszy jednak, że projekt ustawy, jak i dyrektywa 2008/913/WSiSW – odmiennie, aniżeli ustawa o IPN - posługują się odrębnymi znamionami mającymi na celu penalizację „negowania ilościowego” (tj. „rażąco pomniejsza” i „poważnie umniejsza znaczeniu wystąpienia”), zdiagnozowany przez M. Wolińskiego problem nie aktualizuje się w przypadku rozważanym w niniejszym wystąpieniu.

międzynarodowe. O ile sam art. 55 ustawy o IPN budzi poważne wątpliwości pod względem techniki legislacyjnej, to przepis ten odsyła do zbrodni, o których mowa w art. 1 pkt 1 ustawy o IPN, z których znaczna część została tam dość precyzyjnie ujęta. Tymczasem pojęcie wojny napastniczej wymaga dla zrekonstruowania jego zakresu poszerzonej wiedzy z prawa międzynarodowego. Podczas gdy dla przypisania odpowiedzialności karnej sprawca czynu zabronionego z art. 117 § 1 k.k. musi rozpoznawać tylko tyle, że wojna przez niego wszczęta lub prowadzona nie jest wojną obronną, tak sprawca czynu z projektowanego art. 117 § 4 k.k. będzie musiał rozpoznawać, że neguje albo umniejsza faktom składającym się na wojnę napastniczą, która w dodatku nie została osądzona przez międzynarodowy trybunał.

Po wtóre, art. 1 ust. 1 lit. c i d *in fine* dyrektywy 2008/913/WSiSW zawierają dodatkową treść modalną, *notabene* ograniczającą zakres odpowiedzialności karnej, której implementacji projektodawca zupełnie nie rozważył. Chodzi tu o zwrot „jeśli czyny takie mogą podburzać do przemocy lub wzbudzać nienawiść skierowaną przeciwko tej grupie lub jej członkowi.” Jasnym jest, że pomimo ustrukturyzowania cytowanych przepisów dyrektywy 2008/913/WSiSW w powyższy sposób, na polskim prawodawcy nie spoczywa automatycznie powinność wyrażenia rzeczowej treści w ramach odrębnych znamion typu zabronionego. Można bowiem argumentować, że wskazana zawartość merytoryczna wynika z innych znamion. Takiego wywodu projektodawca jednak nie przedstawił. Jednocześnie, jedynym znamieniem, jakie mogłoby potencjalnie zawierać w sobie powyższą treść spośród tych, które rzeczywiście zawarto w projekcie ustawy, jest znamię „publicznie”. Prawodawca unijny posłużył się jednak przytoczonym zwrotem nie alternatywnie wobec znamienia „publicznie”, a równoległe z nim, co rodzi konstatację, że zakresy znaczeniowe tych pojęć są co najmniej krzyżowe. **Mając na względzie te uwarunkowania, rekomenduję uprzejmie rozważenie posłużenia się znamieniem modalnym „w sposób służący (np. podburzaniu do przemocy, itp.)”.** Takim zwrotem posłużył się ustawodawca w art. 256 § 2 *in fine* k.k. W przeciwieństwie do znamienia „w celu”, to znamię ma charakter przedmiotowy. Wykorzystanie tego znamienia w istotny sposób ułatwi przebieg postępowania dowodowego, zwalniając organy procesowe z konieczności rekonstruowania kształtu zamiaru oskarżonego (podejrzanego), pozwalając poprzestać na ocenie uzewnętrzniionych elementów zachowania sprawczego. Innymi słowy, zaproponowane znamię, w przeciwieństwie do znamienia „w celu”, będzie rzeczywiście realizować funkcję gwarancyjną prawa karnego, ograniczając zasięg reakcji prawnokarnej jedynie do kwalifikowanych (rażących) aktów opisanych w art. 1 ust. 1 lit. c i d dyrektywy.

Odesłanie do art. 118, 118a, 119 § 1, 120-125 k.k. zawarte w art. 1 pkt. 2 projektu ustawy ma służyć transpozycji do polskiego porządku prawnego treści normatywnej podlegającej wywiedzeniu z fragmentu dyrektywy „(...) zbrodni ludobójstwa, zbrodni przeciwko ludzkości oraz zbrodni wojennych w rozumieniu art. 6, 7 i 8 statutu Międzynarodowego Trybunału Karnego (...)”. W przekonaniu projektodawcy zakresy normowania art. 6, 7 i 8 statutu Międzynarodowego Trybunału Karnego (dalej: statut MTK) oraz art. 118, 118a, 119 § 1, 120-125 k.k. są zatem tożsame, względnie - zakres normowania polskich uregulowań prawnokarnych jest szerszy i zawiera w sobie treść wynikającą z art. 6, 7 i 8 statutu MTK.

Zgodnie z art. 128 statutu MTK język polski nie jest jednym z języków autentycznych tego dokumentu. W ramach niniejszego stanowiska posłużono się więc tekstem statutu MTK w języku angielskim.

Po wtóre, znamiona czynów zabronionych sypizowanych w art. 6, 7 i 8 statutu MTK nie wynikają autonomicznie z tych przepisów. Są one dopełnione znamionami ujętymi w ramach tzw. Elements of Crimes. Otóż, zgodnie z art. 9 ust. 1 statutu MTK „Elements of Crimes shall assist the Court in the interpretation and application of articles 6, 7, 8 and 8 bis (...)”

Zakres normowania art. 118 k.k. w istocie rzeczy zawiera w sobie treść normatywną wprowadzoną w ramach art. 6 statutu MTK. Odnośnie zatem do art. 6 statutu MTK, projekt ustawy nie budzi zastrzeżeń.

Niniejszego stanowisko ogranicza się jedynie do częściowej analizy przepisów z art. 7 i 8 statutu MTK zmierzającej do ukazania wybranych uchybień projektu ustawy. Obie te regulacje mają bowiem ponadprzeciętnie obszerny charakter (sam art. 8 statutu MTK przewiduje 59 wariantów „war crimes”), a jednocześnie już pobieżna lektura zarówno treści statutu MTK, jak i projektu ustawy ukazuje - z jednej strony, że projektodawca nie przeprowadził własnej analogicznej, kompleksowej analizy, z drugiej zaś - że treść merytoryczna zawarta w tych przepisach nie znajduje całościowego odzwierciedlenia w normach wyprowadzanych z art. 118a, 119 § 1, 120-125 k.k. Wątpliwe nie jest wszakże to, czy projekt ustawy czyni zadość wymogowi zapewnienia całościowej komplementarności polskiego porządku prawnego z treścią dyrektywy 2008/913/WSiSW, a wyłącznie w jak szerokim zakresie tego nie czyni.

Co do art. 7 statutu MTK, przewiduje on szereg alternatywnych postaci „crimes against humanity”. Na potrzeby niniejszego stanowiska będą one określane mianem „wariantów”, albowiem nie jest w tym miejscu celowe rozstrzyganie, czy poszczególne

jednostki redakcyjne art. 7 statutu MTK typizują odrębne czyny zabronione, czy przewidują jedynie odmienne sposoby realizacji tego samego czynu zabronionego. Bez względu na to, żaden z owych wariantów nie jest przedmiotem pełnej kryminalizacji na gruncie Kodeksu karnego. W znacznej mierze czynnikiem przesądzającym o niekomplementarności dwóch omawianych aktów normatywnych jest pominięcie przez Kodeks karny znamienia „(...) or intended the conduct to be (...)”, jako części szerszego kompleksu znamion, tj. „the perpetrator knew that the conduct was part of or intended the conduct to be part of a widespread or systematic attack directed against a civilian population”. Co istotne, zacytowane znamię nie zostało ujęte w statucie MTK, a w Elements of Crimes. I tak, np. zachowania opisane w art. 7 ust. 1 pkt. a, c, e czy f statutu MTK niemalże w całości podlegają kryminalizacji na gruncie Kodeksu karnego – odpowiednio w art. 118a § 1 pkt. 1, art. 118a § 2 pkt. 1 art. 118a § 2 pkt. 2 i art. 118a § 2 pkt. 3 k.k., jakkolwiek żadna z regulacji kodeksowych nie zawiera przytoczonego powyżej znamienia strony podmiotowej. Inne warianty z art. 7 statutu MTK znajdują mniejsze oparcie w regulacji kodeksowej lub nie znajdują go wcale.

Mając na względzie stwierdzone powyżej uchybienia, pochylenie się nad zagadnieniem komplementarności treści polskiego porządku prawnego z treścią wynikającą z art. 8 statutu MTK jest niecelowe, albowiem na tym etapie rozważań nie budzi wątpliwości, że projekt ustawy w zaproponowanym kształcie nie może się ostać.

Przechodząc do art. 1 ust. 1 projektu ustawy – a szerzej, oceny skuteczności projektu ustawy *in genere* w zapewnianiu spójności polskiego prawa z treścią wynikającą z art. 1 ust. 1 lit. d dyrektywy 2008/913/WSiSW., wskazać należy, że zgodnie z art. 7 Porozumienia międzynarodowego w przedmiocie ścigania i karania głównych przestępców wojennych Osi Europejskiej z dnia 8 sierpnia 1945 r. (dalej: porozumienie londyńskie) język polski nie jest jednym z języków autentycznych tego dokumentu, stąd wnioski niniejszego stanowiska zostały wyprowadzone w oparciu o tekst sporządzony w języku angielskim.

Struktura regulacji prawnej zawartej w art. 1 ust. 1 projektu ustawy jest analogiczna do tej z art. 1 ust. 2 projektu ustawy, z tym, że w jej ramach projektodawca zawarł odwołanie jedynie do art. 117 § 1 k.k.

Wobec powyższego, należy w pierwszym rzędzie przeanalizować, czy czyny stypizowane w art. 6 Karty Międzynarodowego Trybunału Wojskowego (dalej: karta) są zabronione pod groźbą kary na gruncie Kodeksu karnego.

Oдноśnie do czynów stypizowanych w art. 6(A) karty – w tym zakresie polska regulacja kodeksowa jest komplementarna z treścią karty. Niniejsze zachowania są bowiem stypizowane w art. 117 § 1 k.k., zaś w części obejmującej przygotowanie – w art. 126c § 1 k.k.

Oдноśnie od czynów stypizowanych w art. 6(B) karty – czyny zawarte w tym przepisie są powielone w art. 122 (zwłaszcza ze względu na zwrot „stosuje inny sposób walki zakazany przez prawo międzynarodowe”) i art. 123 k.k.

Oдноśnie do czynów stypizowanych w art. 6(C) karty – Kodeks karny jedynie częściowo reguluje przedmiotową materię. Przytoczony przepis ma dość generalny charakter. W związku z tym można *prima facie* przyjąć, że zachowanie „murder” jest stypizowane w art. 148 k.k., „extermination” – w art. 118 k.k., „enslavement” – w art. 118a § 2 pkt. 1 k.k., „deportation” – w art. 118a § 3 pkt. 1 k.k., „other inhumane acts committed against any civilian population, before or during the war” – nie znajduje odzwierciedlenia w treści Kodeksu karnego, „persecutions on political, racial or religious grounds in execution of or in connection with any crime within the jurisdiction of the Tribunal, whether or not in violation of the domestic law of the country where perpetrated” - nie znajduje odzwierciedlenia w treści Kodeksu karnego (nie wolno bowiem tracić z pola uwagi, że art. 118a § 3 pkt. 2 k.k. zakazuje prześladowań wyłącznie z przyczyn uznanych za niedozwolone na gruncie prawa międzynarodowego, o czym jednak art. 6(C) karty nie wspomina).

Powyżej nieprzypadkowo stwierdzono, że Kodeks karny jedynie *prima facie* zdaje się czynić zadość (i tak zresztą częściowo) wymogowi powielenia typizacji wprowadzonej w art. 6 karty. Dla przykładu, art. 118a k.k. wielokrotnie posługuje się zwrotem „biorąc udział w masowym zamachu lub choćby w jednym z powtarzających się zamachów skierowanych przeciwko grupie ludności podjętych w celu wykonania lub wsparcia polityki państwa lub organizacji”, albowiem w ten sposób transponuje on do polskiej ustawy karnej treść statutu MTK. Ustalenie, czy dookreślona w ten sposób penalizacja rzeczywiście pozwala na objęcie swoim zasięgiem zachowań opisanych w art. 6 karty wymaga natomiast przeprowadzenia specjalistycznych badań dogmatycznych, co obciąża projektodawcę, który tę kwestię przy sporządzaniu dotychczasowego projektu ustawy w zupełności pominął.

Z przeprowadzonej analizy wynika, że – po pierwsze – projekt ustawy nie zawiera wszystkich czynności wykonawczych i znamion modalnych przewidzianych w

dyrektywie 2008/913/WSiSW podlegającej implementacji, po drugie – terminologia obrana przez projektodawcę mająca na celu wprowadzenie do polskiego porządku prawnego tych czynności wykonawczych nie jest zbieżna z językiem Kodeksu karnego oraz intencjami ustawodawcy unijnego, po trzecie – projekt ustawy niesłusznie postuluje wprowadzenie do Kodeksu karnego regulacji odnoszących w prosty sposób nowego rodzaju czynności wykonawcze do już istniejących przepisów prawno Karnych, wszakże zakres treściowy dotychczasowych uregulowań kodeksowych nie oddaje w całości zawartości normatywnej przewidzianej w art. 6,7 i 8 statutu MTK oraz w art. 6 Karty Międzynarodowego Trybunału Wojskowego.

W tym miejscu należy mieć szczególnie na uwadze fakt, że nawet jeżeli Kodeks karny w istocie powiela typizację ujętą pierwotnie w ww. aktach prawa międzynarodowego, to niekiedy robi to w ramach kilku, a nie tylko w jednym przepisie. Oznacza to więc, że nowo wprowadzane do krajowego ustawodawstwa czynności wykonawcze musiałyby się odnosić do wszystkich tych przepisów. Tego projektodawca nie wziął jednak pod uwagę i o ile – jak zostało to już objaśnione – art. 6(A) karty jest komplementarny z polskim Kodeksem karnym i wyraża się zarówno w art. 117 § 1 i art. 126c § 1 k.k., o tyle projekt ustawy w art. 1 ust. 1 przewiduje odniesienie nowych czynności wykonawczych wyłącznie od czynu z art. 117 § 1 k.k.

Przedłożonemu do oceny projektowi ustawy bliżej jest, na obecnym jego etapie, do wstępnych założeń legislacyjnych niż do projektu kompleksowo rozwiązującego problem implementacji decyzji ramowej 2008/913/WSiSW z dnia 28 listopada 2008 r. Projekt UC163 zdecydowanie wymaga dalszych, gruntowanych prac legislacyjnych.

Powyższe stanowisko przekazuję na podstawie art. 16 ust. 1 ustawy z 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2024 r. poz. 1264 z późn. zm.) z uprzejmą prośbą o jego uwzględnienie w toku dalszych prac nad projektem.

Z wyrazami szacunku

Sylwia Gregorczyk-Abram

Rzecznik Praw Obywatelskich

/-wydano i podpisano elektronicznie/